

Den sidste tids Grønlands-debat har utvivlsomt vakt en vis opmærksomhed landet over. Inspireret af valg-situationen er der i grønlandske blade formuleret synspunkter, der i Danmark har vakt undren og misfornøjelse mange steder, fordi man har fundet dem uretfærdige og løst funderede. På den anden side har det også i mange kredse vakt tilfredshed, at debatten om Grønland – som det siges – ligesom har fået et mere levende præg.

Det er imidlertid et spørgsmål, om man har været vidne til andet og mere end krusninger på overfladen. Ledende grønlandske politikere har i hvert tilfælde givet udtryk for, at der ikke er anledning til at tage de faldne udtalelser for tungt. De pågældende har ladet skinné igennem, at der alt i alt bare er tale om enkeltpersoners spillet med musklerne i forsøg på at skabe blikfang for sig selv.

Holder dette stik, står man endnu en gang med en opblussende Grønlands-diskussion, der i sin grund er lidt kunstig, og som snart vil ebbe ud. Hvorefter arktisk ro igen vil sænke sig over foretagendet.

Måske er grundskaden i hele Grønlands-spørgsmålet netop en ejendommelig og lidet inspirerende uforanderlighed i debatten om de grønlandske fænomener. Mere end én såkaldt Grønlands-kender har i den sidste tid på tomandshånd givet til kende, at Grønlands-sagen er og længe har været en deprimerende vandren rundt i traditionelle cirkler. Stort set – siger de pågældende – er det de samme mennesker, der udtaler sig om de samme emner og på den samme måde, og som refereres og kommenteres uforandret af de samme iagttagere, som for 10–15 år siden. Der er intet nyt og inspirerende under den arktiske sol. Landsrådsmedlem Kaj Narup har på sin folkelige og fornøjelige måde ofte talt om de mange grønlandske klubber til gensidig ros og fremhævelse. Andre peger på den særlige grønlandske lov, der betinger, at ethvert kritisk brøl eller skingert skrig om fornyelse er glemt og bortvejret måske i løbet af en weekend, i hvert tilfælde når en vintersæson er til ende. Så vandrer de samme parca-klædte

Tordenskjolds soldater atter rundt og administrerer hinanden, underviser hinanden og underretter hinanden. Alt sker på basis af det intime kendskab til alt og alle, gode sider og gebrækligheder, som trives i det vældige land med de få mennesker. Alle, der har et ord at skulle have sagt om Grønland, har været byfæller eller rejsefæller deroppe eller er i hvert tilfælde vel bekendte for hinanden i kraft af underhåndsbreve, småsnak og kamikpost-anekdoter. Skulle nogen slumpe sig til at udtrykke noget konstruktivt og anfægtende, trækker man straks frem fra sit lager en hoben personlige detaljer om vedkommende, hvorefter personen kan viftes til side som alt for harmløs eller alt for belastet til at kunne tages alvorligt. Normal-reaktionen vil være den fnisen i krogen, der som bekendt er næsten øjeblikkeligt drøbende i dette land. Og også grønlænderne er meget sårbare over for at blive til grin. I gamle dage gik man efter sigende i fjeldet, hvis man blev den lille i en drillevisé-strid.

Hele Grønlands-sagen, hele Grønlands-debatten får på denne måde et uinspireret præg. Den lugter mere og mere af indávl.

Alt dette være sagt uanset de store materielle forandringer, det grønlandske samfund er ude for i disse år, og uanset det ofte store og meget dygtige arbejde, der præsteres af dem – grønlændere og danskere – som har med Grønlands udvikling at gøre. Blot er det altså, som om sjælen og ideen i hele sammenhængen ikke har haft en dynamik som den materielle sektor.

Er der her ikke tale om noget uforanderligt og naturgivent, må man til at se sig om efter impulser og inspirationskilder. Hvis arbejdet i og omkring Grønland ikke skal blive til tomgangs-rutine, og hvis diskussionen Godthåb-København ikke skal komme til at ende med at gå på formlen æh-bæh-buh-det-kan-du-selv-være, må man nok til i højere grad at lytte og lade sig inspirere uden for det dansk-grønlandske indelukke.

Det er i den forbindelse interessant og forhåbentligt løfterigt at erfare, at der er optræk til et stort videnskabeligt samarbejde i de arktiske og subarktiske egne. Videnskabsmænd skal være ved at finde sammen for at kortlægge, hvad man allerede ved, og beslutte, hvor man i fremtiden skal sætte ind for at øge sin viden om forholdene i det arktiske. Bliver dette samarbejde, som det synes tænkt, vil man skabe mødesteder for alle dem, der i Norden, Canada, USA og Sovjet og

måske andre lande har med arktiske forhold at gøre. En uhyre fond af erfaringer vil blive gjort tilgængelige. En sum af erkendelse vil blive forenet. Og et kompleks af projekter for videre analyse af forhold og udvikling vil blive samarbejdet, så resultaterne senere kan nyttiggøres. Også på andre felter er der optræk til arktisk samarbejde på tværs af de nationale grænser.

Adskilligt har – navnlig på det videnskabelige område – allerede været gjort, men oftest har der været tale om punktvis fænomener. I hvert tilfælde ses det ikke, at en rig udveksling af erfaringer, meninger og personer har været etableret over en bred front fra videnskab til administration og politiske rørelser.

I mange tilfælde har man nøjedes med at lytte til hinandens musik i hinandens lejre for efter hjemkomsten stort set at spille videre på de gammelkendte melodier i sin egen lejr.

Formentlig vil det være realistisk at antage, at indavlshørmen over Grønland vil kunne bortvejes, hvis der tages skridt til efter det nu annoncerede videnskabelige eksempel at søge inspiration i Grønlands-arbejdet ikke blot langs akse København-Godthåb, men i stor stil langs polarcirklen i de andre arktiske områder, Nordcanada, Sibirien og Alaska. Kunne det ikke tænkes, at der

kom en udveksling i stand mellem administratorer, at der arrangeres hyppige gæstebesøg af politikere, at journalister, repræsenterende forskellige arktiske områder eller de lande, der er ansvarlige for disse områder, udveksledes for længere perioder, at unge fra de pågældende territorier og lande fik mulighed for at se hinandens hjemegne og måske modtage undervisning og uddannelse dér i kortere eller længere tid. Kunne der ikke tænkes skabt den ene eller den anden form for samarbejde mellem aviser, tidsskrifter og radiostationer i landene omkring polarcirklen.

Kunne man ikke herhjemme indledningsvis søge igangsat et undersøgelsesarbejde med henblik på at få konstateret, hvad der på det antydede grundlag realistisk kan stilles på benene for at skaffe ny luft over Grønlands-debatten og dermed Grønlands-udviklingen.

Nu har man længe sjasket rundt i de små dansk-grønlandske cirkler og betragtet forgængerens hæl. Måske ville en march langs polarcirklen give en frisk fornyelse. Grønlandsministeren, de grønlandske folketingsmænd og Grønlands Landsråd måtte kunne tage dette spørgsmål op. Men måske vil man nøjes med at henvise til, at der sandelig allerede er »gode og givende kontakter«, at sagen iøvrigt er »til løbende behandling«, og at noget egentligt nyt derfor ikke vil ske.

Jørgen Felbo i Berl. Tid.

